

Выводы... Таким образом, развитие положительных эмоций способствует успеху, эффективной учебной деятельности, положительным проявлениям личности. Отрицательные мешают успеху, ухудшают результаты, способствуют изменению личности в отрицательную сторону. Для того, чтобы сформировать положительные эмоции, необходимо видеть в каждом ученике уникальную личность, уважать ее, понимать, принимать, верить в нее („Все дети талантливы” – вот убеждение учителя); создавать для личности ситуации успеха, одобрения, поддержки, доброжелательности, чтобы школьная жизнедеятельность, обучение приносили ребенку радость: „Учиться победно!”; исключить прямое принуждение, а также акценты на отставание и другие недостатки ребенка; понимать причины детского незнания и неправильного поведения, устранять их, не нанося ущерба достоинству („Ребенок хорош, плох его поступок”); предоставлять возможности и помогать детям, реализовать себя в положительной деятельности („В каждом ребенке – чудо, ожидай его”).

Знания особенностей эмоциональной сферы необходимо для каждого учителя. Педагоги всего мира признают, что педагогические успехи определяются положительными эмоциями учителя – его эмоциональной стабильностью, способностью проявлять тепло и заинтересованность в судьбе школьника, личностной зрелостью, социальной ответственностью.

Список использованных источников:

1. Батурина Г. И. Эмоции и чувства как специфическая форма отражения действительности / Г. И. Батурина – М. : Просвещение, 1993. – 367 с.
2. Изард К. Э. Психология эмоции : учеб. для вузов / Изард К. Э. – М. : Речь, 1999. – 345 с.
3. Краевский В.В. Методология педагогического исследования / Владимир Викторович Краевский. – Самара, 1994. – 210 с.
4. Ольшанникова А. Е. Эмоции и воспитание / А. Е. Ольшанникова. – М. : Знание, 1983. – 169 с.
5. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – СПб. : Речь, 1998. – 638 с.

Анотація

В.С.Рибалко, В.П.Каленська

Особливості розвитку емоційної сфери молодших учнів

Стаття присвячена емоційній сфері як особливому класу психічних процесів й стану особистості. Досліджується структура й особливості розвитку емоційної сфери в молодшому шкільному віці. Запропоновані рекомендації з розвитку емоційної сфери особистості для педагогів та психологів.

Ключові слова: емоції, емоційна сфера, молодший шкільний вік, зацікавленість, радість, гнів, співчуття, провинна, відроза, зневага, страх.

Summary

V.S.Rybalko, V.P.Kalenskaya

Peculiarities of Emotional Sphere Development of Primary School Pupils

The article is dedicated to the emotional sphere as particular category of psychological processes and state of personality. Structure and peculiarity of development of emotional sphere at the primary school age is examined. Recommendations about development of emotional sphere of personality for teachers and psychologists are suggested.

Key words: emotions, emotional sphere, primary school age, interest, joy, anger, sympathy, guilt, disgust, contempt, fear.

Дата надходження статті: „26” березня 2012 р.

УДК 373.2:070.486(051)(045)

В.В.РОЗГОН,

аспірант

(м.Івано-Франківськ)

Соціокультурна та освітня місія педагогічної преси на прикладі журналу „Дошкільне виховання”

В статті обґрунтовано соціокультурне та освітнє значення педагогічної преси, охарактеризовано основні її функції на прикладі журналу „Дошкільне виховання”.

Ключові слова: періодична преса, соціокультурне значення, освітня місія, функція, часопис.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Преса має великий вплив на розвиток людства, оскільки відображає всі процеси громадського, політичного і культурного життя народу, є засобом його поінформування, просвітництва, популяризації ідей у середовищі різних суспільних груп. В умовах реформування та модернізації сучасної дошкільної освіти важливо оцінити соціокультурну та освітню місію педагогічних часописів „Дошкільне виховання”, „Джміль” та „Палітри педагога” та їхній внесок у дошкільну справу.

Аналіз досліджень і публікацій... Розвитку науково-педагогічної періодики присвячено чимало наукових праць. Скажімо, у працях І.Нефьодової, З.Полуяктової, У.Яворської досліджено розвиток окремих педагогічних журналів. Чималу кількість робіт присвячено висвітленню особливостей становлення та розвитку різних проблем освітньої галузі на сторінках педагогічної періодики. Серед авторів цих робіт – А.Говорун, М.Кухта, І.Мельник (вивчення проблеми виховання);

І.Дубінець (дослідження питання просвіти батьків); С.Лаба (розкриття втілення ідей української національної школи). У плеяді сучасних дослідників історії розвитку педагогічної думки, які оприлюднили на сторінках періодичної преси результати здійснених досліджень, перебувають Н.Гупан, І.Зайченко, Н.Побірченко, О.Сухомлинська та ін. Результати аналізу вищезначених досліджень дозволяють дійти до висновку, що, здебільшого в них відображено тенденції розвитку української педагогічної періодики загалом. Все ж недостатньо дослідженою, на нашу думку, залишається педагогічна преса дошкільного спрямування.

Формулювання цілей статті... Отож, **метою статті** є аналіз соціокультурного та освітнього значення педагогічної періодики дошкільного спрямування в Україні.

Виклад основного матеріалу... Специфічну сферу діяльності, в якій відображено два важливих для сучасного суспільства соціокультурні феномени – педагогіка і журналістика, слід називати педагогічною журналістикою. Педагогічна преса як певний вид діяльності з'явилася ще в XIX ст. Народження української періодики було зумовлено соціально-економічним та культурним розвитком України. З моменту оприлюднення першого педагогічного видання і до сьогоднішніх часів преса має надзвичайне соціокультурне і освітнє значення для людства. Основною ідеєю педагогічної журналістики являється ідея цінності освіти для людини і суспільства загалом. Дана ідея, представлена як квінтесенція змісту всієї педагогічної преси, інтерпретована відносно особливостей історичного етапу розвитку сучасної України. У руслі часу значення преси педагогічної проблематики не змінилось, здебільшого воно стало суспільно значимішим: журналіст і сьогодні покликаний переконувати громадськість у тому, що освіта – це важливий фактор самореалізації особистості в сучасному середовищі. Соціокультурне та освітнє значення педагогічної преси полягає в реалізації її функцій, а саме: просвітницько-інформаційної, діагностичної, аналітичної, освітньої, правової, ціннісно-орієнтаційної, піар-функції та функції організатора діалогу між різними категоріями людей [3].

В ході нашого дослідження нами було охарактеризовано вищезначені функції в контексті аналізу журналу „Дошкільне виховання”. Даний часопис – це визначне явище у житті не лише дошкільця, а й усієї нашої країни. Протягом століття це видання з честю виконує свою *просвітницько-інформаційну* функцію, яка реалізується в психолого-педагогічній просвіті педагогів і батьків, популяризації кращих вітчизняних і зарубіжних надбань науки і практики заради організації справи виховання наймолодших на високонауковому підрунті.

Часопис разом із своїми додатками задовольняє фахові потреби всіх категорій педагогів дошкільної освіти: вихователів, музкерівників, учителів-логопедів, інструкторів із фізкультури, керівників дошкільних закладів, методистів, студентів та викладачів профільних вишів. На шпальтах журналу „Дошкільне виховання” представлено нові інноваційні технології, порушено актуальні проблеми з різними ефективними підходами їх розв'язання, означено тенденції розвитку дошкільного виховання, вміщено інформацію про факти, події, історію та особливості становлення освітньої сфери в нашій країні і за рубежом, а також розглянуто діяльність різних освітніх установ. У руслі часу журнал допомагає педагогам-практикам вирішувати нагальні потреби, долаючи перешкоди, які виникають на освітянській ниві, відтак надати відчутну моральну підтримку працівникам дошкільця. Тематика публікацій останнього двадцятиріччя найрізноманітніша. Це питання розвитку самої дошкільної ланки освіти, діяльності дошкільних закладів, підготовки кадрів і методичної служби, роботи педагогів з батьками і найголовніше – широкий спектр питань різнобічного розвитку дитини. У період реформування та модернізації дошкільної освіти в Україні „Дошкільне виховання” крокує в ногу із суспільним і освітянським життям, лідирує в оприлюдненні актуальних проблем дошкільної освіти, акцентуючи на актуальних питаннях, що потребують особливої уваги педагогів, ініціює їхнє обговорення у педколективах, замовляє науковим дослідникам теми, вивчення і висвітлення яких необхідне практикам.

Про широту горизонту, що відкриває журнал своїм читачам, свідчить, зокрема, розмаїття його постійних рубрик (їх близько 50). Назвемо деякі з них: офіційний відділ (нормативно-правові документи, статті управлінців); керівництво і контроль; освітянські новини; психологія; педагогічна спадщина: погляд сьогодні; здоров'я; сила, спритність, витривалість; безпека життєдіяльності; ранній вік; спеціальна освіта; природа; українська мова; школа мислення; стежина духовності; інтегрована освіта; економічне виховання; математика; свята і розваги; робота з родиною; посібник та ін.

У 90-ті роки XX ст. з'являється багато нових для дошкільця тем, скажімо громадяни незалежної України прагнуть національного відродження, відтак „Дошкільне виховання” різнопланово висвітлює питання національно-патріотичного виховання. У життя суспільства повертаються християнські цінності, релігійні свята узаконюються як державні, отож у часописі з'являється нова рубрика „Стежина духовності”, в якій публікуються погляди відомих діячів і педагогів (Я.Корчака, С.Русової, К.Ушинського, Т.Шевченка та ін.) на місце християнства у вихованні. Реагуючи на активність багатьох педагогів щодо проведення релігійної роботи з дітьми, журнал роз'яснює, який напрям роботи повинен обрати дитсадок як освітній заклад.

Упродовж 20 років у журналі розглядаються питання демократизації і гуманізації дошкільної освіти з конкретними практичними розробками. З 1990-х років на сторінках часопису розглядаються проблеми становлення дитячої особистості; її розвитку, рівноправної ролі в освітньому процесі.

Таким чином, за допомогою *просвітницько-інформаційної* функції формуються уявлення читачів про стан дошкільної освіти, основні тенденції її розвитку [2].

Діагностична функція реалізується у співвідношенні рівня сучасної освіти з рівнем розвитку суспільства, освітніми потребами різних верств населення на сторінках фахового журналу. Автори публікацій у своїх матеріалах на основі зібраної інформації оприлюднюють проблеми, які потребують обов'язкового або термінового вирішення, пропонують способи, методи та прийоми, які сприятимуть реалізації основних нагальних питань дошкільної освіти. Прагнення редакції не зупинятися на досягнутому, шукати нові прогресивні форми роботи, які б надавали педагогам максимальну методичну допомогу, зініціювало появу додатків „Палітра педагога” і „Джміль”, які стали значущим надбанням українського дошкільця. Ці видання були задумані та реалізовані як доповнення до основного журналу „Дошкільне виховання” для всебічної допомоги практикам в освоєнні кращих освітніх технологій, педагогічних інновацій і впровадження їх у роботу. „Палітра педагога” та „Джміль” представляють творчу лабораторію досвідчених майстрів дошкільного виховання, що ґрунтується на найсучасніших наукових дослідженнях.

На сторінках професійного журналу „Дошкільне виховання” публікуються статті науковців та педагогів-практиків, які, досліджуючи проблеми сучасної освіти, реалізують *аналітичну* функцію. У своїх статтях автори аналізують різноманітні явища педагогічної дійсності, оцінюють їх, пропонують свою думку щодо вирішення певних проблем, зіставляючи її з підходами інших вчених. Аналітична функція дозволяє читачам міркувати та дискутувати разом з авторами публікацій, уявляти аналіз явищ більш об'єктивно [3].

Не менш важливою є *освітня* функція, реалізація якої полягає в створенні педагогічною пресою навчального і виховного середовища. Редколегія журналу „Дошкільне виховання” усвідомлює, яке вагоме значення має ця функція по відношенню до педагогів-практиків, які потребують постійного підвищення своєї майстерності у зв'язку з системними змінами, що відбуваються сьогодні в освіті. Багато досвідчених педагогів не уявляють своєї діяльності без постійної підтримки свого професійного журналу, на сторінках якого пропонуються механізми і конкретні заходи вдосконалення освітнього процесу. Можливості системи підвищення професійної кваліфікації педагогів більш обмежені, ніж можливості педагогічної преси, на сторінках якої педагог-практик в зручний для себе час може знайти необхідний йому матеріал. „Дошкільне виховання” робить вагомий внесок у справу формування методичної компетентності педагогів. Часопис дає ґрунтовні роз'яснення всіх нововведень: типів і видів занять, організації інтегрованої освіти, ігрової діяльності, прогулянок і походів, дитячого експериментування. Кожен номер – це ціла науково-методична міні-енциклопедія, справжня скарбниця професійних знань і досвіду, де вміщено високоякісні матеріали з науки і практики, з музики і математики, з екології і розвитку мовлення та ін. [4].

Для реалізації *правової* функції редакцією часопису відведена окрема рубрика „Офіційний відділ”, в якій публікуються листи, накази, законопроекти, типові положення Міністерства освіти і науки, програми виховання та навчання дітей дошкільного віку та різноманітні інструкції, які є незамінними помічниками вихователів, методистів та керівників дошкільних закладів. Скажімо, редакція журналу „Дошкільне виховання” першою видала Закон „Про дошкільну освіту” окремою книжечкою, яку розповсюдила по всій Україні. Журнал допомагає розібратися у багатьох складних проблемах, що повсякчас постають перед практиками у нелегкий період реформування та модернізації дошкільної освіти. „Дошкільне виховання” – надійний путівник і компас у впровадженні державних документів і програм, зокрема Базового компонента дошкільної освіти в Україні, Державної базової програми розвитку дитини дошкільного віку „Я у Світі”. У „Дошкільному вихованні” та в додатку до нього – „Палітрі педагога” систематично подаються зразки кращих календарних та перспективних планів, форм організації життєдіяльності дітей відповідно до вимог нової Програми. У час, коли постало питання про забезпечення обов'язкової дошкільної освіти з 5 років, журнал першим ознайомив українське дошкільця з програмою розвитку старших дошкільнят „Впевнений старт”, опублікувавши її у повному обсязі у „Палітрі педагога” [5].

Вагоме значення для практичної і моральної підтримки педагогів мають масові заходи, організовані журналом у всіх областях України. Це зустрічі за „круглим столом”, дискусійні клуби, семінари, конференції та інші зібрання, на яких не лише ставлять і обговорюють актуальні проблеми, а й оприлюднюють найефективніші технології розвитку дошкільнят. Таким чином реалізується функція організатора діалогу. Наймасштабнішим з таких заходів була триденна науково-практична конференція, присвячена проблемам, досягненням і перспективам розвитку дошкільної освіти у 2001 році. Це був справжній з'їзд ентузіастів дошкільної справи. В часописі відведена окрема рубрика „Дискусійний клуб”, в якій публікуються матеріали проведених круглих столів з тієї чи іншої

проблеми, конференцій, присвячених важливим подіям розвитку дошкільної освіти, матеріали проведених інтерв'ю з чиновниками, депутатами, міністром освіти та науки [4].

Наступні функції можна об'єднати – це рекламна та піар-функція. За допомогою цих функцій журналісти педагогічних видань мають змогу впливати на формування суспільної думки щодо діяльності певних науковців, політиків, меценатів, які займаються питанням освіти, створювати рейтинг діяльності того чи іншого освітнього закладу. Рекламна функція полягає в активному пропагуванні певних педагогічних ідей серед громадськості, а також діяльності освітніх установ. За силою впливу на населення матеріали статей, в яких реалізовані вищезначені функції педагогічної преси, значно вагоміші [6].

Педагогічна преса, зокрема журнал „Дошкільне виховання” виконує *культуроформуючу* функцію. Вона є одним із найважливіших чинників розвитку професійної педагогічної культури суспільства. Освітня преса завдяки своїм публікаціям примножує духовні цінності педагогічної культури, створює певну атмосферу їх узгодження. Таким чином, педагогічна культура професійних педагогів формується під впливом педагогічної преси, що доводить історія її становлення й розвитку [2].

Результати здійснених досліджень дозволяють стверджувати, що педагогічна періодична преса є ареною обговорення не лише суспільно значущих проблем, а й багатьох інших аспектів еволюції системи освіти, відтак редактори та автори сучасних часописів прагнуть не лише інформувати читачів, а й здійснювати певний вплив на їх світогляд, ідеали та цінності. Свідченням цього являються публікації, провідними ідеями яких є підвищення рівня підготовки педагогічних працівників, їх психолого-педагогічної обізнаності, покращення творчого компонента навчальної діяльності майбутніх викладачів та вихователів. Обговорюючи проблеми системи освіти, педагоги, політичні та культурні діячі виступають в ролі своєрідних громадських експертів, формуючи певне відношення читачів до даних проблем. Так реалізовується *ціннісно-орієнтаційна функція*. Скажімо, наприкінці 1980-х років, коли на часі стали питання гуманізації освіти, журнал „Дошкільне виховання” приділяв їм багато уваги, а саме: присвячували читачські конференції, зустрічі за „круглим столом”, в результаті провідні науковці й досвідчені практики погоджувалися, що в центрі уваги має бути дитина, відтак почали активно розробляти нові форми роботи з дітьми [1].

Слід зазначити, що в період модернізації та реформування дошкільної освіти в Україні функціонує певна кількість педагогічних видань дошкільного спрямування, які достойно виконують всі функції педагогічної преси, а також мають неочінене значення як для педагогів-практиків, так і для батьків.

Висновки... Отож, проаналізувавши функції педагогічної преси, можна дійти висновку, що у часописі „Дошкільне виховання” вони реалізуються у повному обсязі. Журнал не лише декларує найвищі цінності, а й підтримує їх, сприяє їхньому втіленню у життя. „Дошкільне виховання” – це видання вседержавного масштабу, яке акумулює найкращі ідеї і досвід, залучаючи авторів з усіх куточків України. Здійснений аналіз дає нам підстави стверджувати, що науково-методичний журнал „Дошкільне виховання” має неочінене соціокультурне та освітнє значення для громадян України й української діаспори в світі.

Список використаних джерел та літератури:

1. Андрусич Н. Від мудрих ідей до наших дітей / Н. Андрусич // Дошкільне виховання. – 2011. – № 4.
2. Борисова З. Паростки дошкільля і журнал „Дошкільне виховання” / З. Борисова // Дошкільне виховання. – 2011. – № 3.
3. Денисович Т. Е. Педагогическая журналистика : учеб. пособие / Т. Е. Денисович. – М. : ФОРУМ, 2009. – 144 с.
4. Лохвицька Л. Історія „Дошкільного виховання”: погляд сьогодні / Л. Лохвицька // Дошкільне виховання. – 2011. – № 11.
5. Програма розвитку старших дошкільнят „Впевнений старт” // Палітра педагога. – 2010. – № 6.
6. Сто років на благо довкілля // Дошкільне виховання. – 2011. – № 12.

Анотація

В.В.Розгон

Социокультурная и образовательная миссия педагогической прессы на примере журнала „Дошкольное воспитание”

В статті обосновано соціокультурне і освітнє значення педагогічної преси, охарактеризовані основні її функції на прикладі журналу „Дошкольное воспитание”.

Ключевые слова: *периодическая печать, социокультурное значение, образовательная миссия, функции прессы, журнал.*

Summary

V.V.Rozgon

Socio-Cultural and Educational Mission of Pedagogical Press by the Example of the Magazine „Preschool Education”

This article discusses the socio-cultural and educational value of pedagogical press, its basic functions by the example of the magazine „Preschool Education” are described.

Key words: *periodical press, social and cultural values, educational mission, functions of press, magazine.*
Дата надходження статті: „24” березня 2012 р.